

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

STĄPAĆ po cienkim czy po kruchym LODZIE?



OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Obie postacie frazeologizmu: STĄPAĆ PO CIENKIM LODZIE i STĄPAĆ PO KRUCHYM LODZIE występują w uzusie. Żadna z nich nie pojawia się w źródłach kodyfikacji. Dlaczego? Są po prostu za młode. Kilka lub co najwyżej kilkanaście lat temu zaczęły pojawiać się – najpierw w jedna, potem druga – w wypowiedziach użytkowników polszczyzny jako uświadomiona lub zupełnie nieświadomiona kalka z angielskiego. Jest kilka angielskich idiomów o zbliżonej budowie i znaczeniu, które mogły posłużyć za podstawę temu związkowi frazeologicznemu: walk on thin ice, to get on thin ice, to treat skate on thin ice – ‘znaleźć się w niepewnej sytuacji’, ‘stanąć na niepewnym gruncie’, ‘narażać się na niebezpieczeństwo’. W polszczyźnie „wykorzystały” one czasownik STĄPAĆ, występujący w wielu frazeologizmach odnoszących się do sytuacji życiowych. Najczęściej są używane w znaczeniu ogólnym ‘znajdować się w sytuacji, w której nieostrożne zachowanie może grozić przykrymi konsekwencjami’.

Co ciekawe, za niedawną pożyczką z angielskiego należałoby uznać raczej zwrot STĄPAĆ PO CIENKIM LODZIE, który pojawia się stosunkowo często w tytułach wydawanych w ciągu ostatnich lat książek, filmów i gier. PO KRUCHYM LODZIE to natomiast polski tytuł radzieckiego filmu z 1966 r. „По тонкому льду”. Interesujące jest, że rosyjski przymiotnik тонкий nie został wówczas przetłumaczony dosłownie ‘cienki’, lecz właśnie jako ‘kruchy’.

Trudno powiedzieć, czy współczesna wersja zwrotu STĄPAĆ PO KRUCHYM LODZIE jest jakimkolwiek nawiązaniem do tytułu dawnego filmu, czy jest to raczej wpływ intuicji językowej użytkowników polszczyzny (bardziej niebezpieczny jest przecież KRUCHY lód, bo taki może się skruszyć, niż CIENKI lód, który mimo wszystko nie nawiązuje bezpośrednio do kruchości i związanego z nią niebezpieczeństwa)...